

Використання матеріалів про освіту XIX – початку XX ст. під час написання магістерських робіт сприяє глибшому осмисленню в майбутніх вчителів початкової школи розвитку українського шкільництва, робить кваліфікаційні роботи більш змістовними, цікавими, навчає студентів пробити систематизацію, порівняння та узагальнення наукових відомостей і фактів, що загалом сприяє їх ерудиції та педагогічній креативності.

Література:

1. Гончаренко С. Український педагогічний енциклопедичний словник. Рівне, 2011. 552 с.
2. Закон України «Про освіту» (2017 р.) URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 12.11.2021).
3. Кузьмова М. Українська читанка. Коломия, 1920. 72 с.
4. Листування із завідуючим Зрадівським однокласним училищем про початок занять в училищі. ДАЖО, ф. 276, оп. 2, спр. 18, 4 арк.
5. Протоколи засідань «Союзу українок» за 1926–1933 рр. ДАРО, ф. 3, оп. 1, спр. 1, 70 арк.
6. Циркуляр Міністерства Народної Освіти *Волинські Єпархіальні Відомості*. 1880. Частина офіційна. № 28–29. С. 1311–1312.
7. Циркулярне розпорядження міністра народної освіти попечителям навчальних округів про сприяння зі сторони навчального начальства участі духовенства у справі народної освіти. *Волинські Єпархіальні Відомості*. 1879. Частина офіційна. № 24. С. 919–921.

«ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ» Й «КОМПЕТЕНТНІСТЬ» ЯК ПОНЯТТЯ У СУЧАСНІЙ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІЙ НАУЦІ

Мельничук Н. В.

*аспірантка педагогічного факультету
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янука
м. Рівне, Україна*

У житті постіндустріального суспільства спостерігаються динамічні трансформації в педагогічній професії, які нівелюють накопичені багатовікові знання учительського ремесла. Факт переходу людства до глобального прогресу пов'язаний із впровадженням та застосуванням

інформаційних технологій, де інформатизація – головний репрезентатор всіх змін. Зараз ми спостерігаємо за тим, як суспільний лексикон поповнюється новими поняттями, зокрема заговорили про «дистанційне заняття», «онлайн-екскурсію», «онлайн-театр» тощо.

Сьогодні основою інформаційного суспільства є вміння правильн застосовувати інформаційні технології навчання. Вища освіта вимагає широкого використання ІТ в комплексному підході до навчання, зокрема інформаційно-навчальної, розвивальної та виховної функцій. І поки дослідники не дійшли висновку щодо того, яким повинен бути навчальний процес з використанням сучасних технологій, цей термін кожен науковець тлумачить по-своєму.

У психолого-педагогічній науці визначення «*інформаційні технології*» можна ототожнити з поняттям «*технології в освіті*».

Слов «*технологія*» походить від грецького «*τεχνολογος*», що перекладається як «*майстерність техніки*». За В.Т. Буселом «*технологія*» – це, по-перше, «*сукупність знань, відомостей про послідовність окремих виробничих операцій у процесі виробництва чого-небудь <...>, по-друге, сукупність способів обробки чи переробки матеріалів, інформації, виготовлення виробів, проведення різних виробничих операцій, надання послуг тощо [1, с. 1448]*».

Н.В. Морзе визначає «*технологію*» як «*сукупність методів, засобів і реалізації людьми конкретного складного процесу шляхом поділу його на систему послідовних взаємопов'язаних процедур і операцій, які виконуються більш менш однозначн і мають на меті досягнення високої ефективності певного виду діяльності [2, с. 10]*».

Результати наукових досліджень за останні роки доводять, що інформація – це стратегічний ресурс суспільства, який визначає не лише рівень розвитку країни, а й нації в цілому. Тому, говорячи про технології в освіті, важлив не зувати про те, що ми маємо на увазі саме «*інформаційні технології*».

З появою комп'ютера й в подальшому стрімким розвитком інформаційного потоку виникла проблема інформаційної нерівності та безпеки всенационального масштабу. У 1998 році в Вашингтоні відомий англійський учений С. Хокінг прочитав лекцію для президента США Біла Клінтона про неконтрольовані процеси автоматизованих робіт. Науковець застерігав, що у ХХІ столітті є загроза створення штучної цивілізації. Тому сьогодні важлив вчитися й вчити правильн керувати інформацією та застосовувати її відповідн до вимог часу.

З поняття «*інформаційні технології (ІТ)*» виник термін «*нові інформаційні технології (НІТ)*», який також не має одного сталог визначення. Загалом НІТ – це інформаційна технологія зі зрозумілим та легким в користуванні інтерфейсом, принципами якого є інтегрованість, гнучкість й інтерактивність. Якщо говорити про користь НІТ в педагогічній діяльності, т С. П. Новіков висловив думку, що вони

допомагають у вирішенні низки психолого-педагогічних завдань, зокрема формуванні умінь й навичок при пошуково-дослідницькій та науково-дослідницькій роботі із застосуванням ІТ як навчальної одиниці. Науковець переконаний, що із застосуванням *НІТ* можна підвищити якість підготовки студентів й спеціалістів, які володіють мінімальними навичками роботи з ПК, мають сучасний світогляд та готові здобувати нові знання.

Отже, інформатизація освіти – це крок до інтелектуального розвитку суспільства, а вдосконалення форм проведення занять за допомогою комп'ютерних технологій – можливість зеспечити студентам право отримати освіту на найвищому рівні з урахуванням сучасних вимог.

Нині в українській освітній системі з'явилося важливе завдання – впровадження особистісно-орієнтованих засобів навчання, які сприятимуть як всебічному розвитку особистості, так і засвоєнню професійних компетентностей.

Не зважаючи на те, що поняття про *компетентісн орієнтовану освіту* з'явилося ще за часів Просвітництва, у 70-х роках ХХ століття у США та Європі суспільств зіштовхнулося з проблемою нестачі фахівців, котрі швидко поглинають знання та пристосовуються до робочого процесу. Тоді, раніше орієнтовані на задоволення потреб промислового виробництва, країни Західної Європи почали застосовувати в освіті *компетентісний підхід*.

Деякі науковці (А. Бермус, Д. Астаф'єв тощо) вважають, що інтерес до понять «*компетенції*», «*компетентність*» й «*компетентісний підхід*» зумовлений необхідністю змін в системі освіти, потребою модернізації освітнього процесу з метою підвищення якості професійної освіти. Зокрема, А. Бермус говорить, що компетентісний підхід до навчання свідчить про високий рівень професіоналізму, адже його складові (знання, уміння, досвід) визначають ідею цілеспрямованого розвитку студента. Д. Астаф'єв у свою чергу вважає компетентісний підхід репрезентатором якості вищої освіти. «Інші дослідники розглядають компетентісний підхід як пріоритетну орієнтацію на цілі – вектори освіти: здатність до навчання, самовизначення, самоактуалізація, соціалізація і розвиток індивідуальності [3, с.149]».

Слід зауважити, що терміни «*компетентність*» й «*компетенції*» більшість науковців (Л. Болотов, Т. Гудкова, О. Зеєр, А. Миролібов, М. Рижаків тощо) вважають синонімами. Справа в тому, що англійські слова «*competence*» та «*competency*» також сприймаються як синоніми і перекладають їх як «*компетентність*» і «*компетенція*». Ця неузгодженість досить част призводить до ускладнень, пов'язаних з потраплянням професійної термінології, як от: вітчизняна наука використовує обидва терміни, зокрема, що стосуються фаху вчителя-словесника – «*літературна/літературознавча компетенція*» й «*літературна/літературознавча компетентність*». Так, А. Вербицький й О. Ларіонова

розмежують ці поняття «на основі об'єктивності та суб'єктивності умов, які визначають якість професійної діяльності. Об'єктивні умови називаються *компетенціями* й розуміються як сфера діяльності спеціаліста, його права, обов'язки та сфери відповідальності, що визначені в різноманітних документах: законах, постановах тощо. В якості суб'єктивних умов, тобт *компетентностей*, виступають система відповідальних відносин та установок людини до світу, інших людей та самог себе, що склалася на даний момент, професійні мотиви, професійні важливі якості особистості спеціаліста, його психофізіологічні особливості, здібності, знання, уміння, навички тощо [4, с.119]». Л. Базиль визначає літературознавчу компетентність як «складне особистісно-професійне утворення, що передбачає володіння інтелектуальною, перцептивною, текстологічною, рефлексивною, герменевтичною, інтерпретаційною, читацькою, літературною, культурознавчою, мистецтвознавчою, етичною, дискурсивною, *інформаційною*, дослідницькою, евристичною, креативною, психологічною, педагогічною, методичною і технологічною компетенціями, які реалізуються в літературознавчій діяльності [5, с. 11]».

Група науковців з Інституту педагогічної освіти й освіти дорослих НАПН України поділяють думку М. Головань щодо розуміння терміна як результату нуття людиною досвіду (компетенції) в певній сфері діяльності (професії). Як зазначають педагоги, компетентність об'єднує знання, вміння та навички, а також особистісні цінності, що допомагають у вирішенні проблеми, пов'язаної з професійною діяльністю особистості. Натомість саме знання, вміння й навички формують компетентності.

Отже, «*компетентність*» це, по-перше, комплексне поняття, що об'єднує в собі особистісні риси людини, яка готова до професійної діяльності. По-друге, зміст терміну передбачає не лише знання теорії з обраного фаху, а й практичні навички, тому компетентним є той, хто володіє обома.

Таким чином у сучасній психолого-педагогічній науці терміни «інформаційні технології» та «компетентність» взаємопов'язані. Оскільки інформатизація проникла в усі сфери життя й, відповідно, в освітній процес, тому підготувати компетентного фахівця нині неможлив без ІТ, як і неможлив не передбачити у системі підготовки майбутнього спеціаліста Серед опановуваних компетентностей інформаційну компетентність.

Література:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.): уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.

2. Морзе Н.В. Методика навчання інформатики: Навч. посіб.: У 3 ч. За ред.акад. М. І. Жалдака. К.: Навчальна книга, 2004. Ч. I : Загальна методика навчання інформатики. 256 с.
3. Красільнікова О. Компетентнісний підхід як основа філософії освіти. Вісник КНТЕУ. 2018. № 1. С. 147-168.
4. Афанасьєва О.С. Дослідження літературознавчої компетентності майбутніх учителів зарубіжної літератури у контексті сучасних наукових студій. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія, випуск 41. ч. 1. 2014. С. 118-122.
5. Базиль Л.О. Сутність літературознавчої компетентності вчителя-філолога в контексті парадигмальних змін у системі освіти. Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology, III(22), Issue: 45, 2015. С. 6-13.

СТРУКТУРА ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ – ФІЛОЛОГІВ

Михайловська З. В.

аспірантка

Міжнародного економіко-гуманітарного університету

імені академіка Степана Дем'янчука

м. Рівне, Україна

В умовах модернізації національної системи освіти постає необхідність переосмислення існуючого досвіду теорії і практики підготовки майбутніх вчителів – філологів. Сучасні тенденції розвитку шкільної освіти потребують удосконалення та оновлення професійної підготовки педагогічних працівників. Загальна характеристика професійної компетентності вчителя передбачає залучення людини до загального культурного світу цінностей, і саме в цьому просторі людина реалізує себе як спеціаліст, професіонал, тобт «людина, яка володіє не тільки достатнім обсягом знань, умінь і навичок, але й здатністю до безперервної самоосвіти». Особливості професійно-педагогічної компетентності педагога розкривають українські науковці В.Андрущенко, В.Захарченко, Б. Кришук, В. Луговий, А. Ставицький, Ю. Рашкевич та інші. Проблеми професійної компетентності вчителів – словесників присвячені праці Ю. Картава, О. Семенов, А. Трофименко, Г. Галкіна, І. Соколова, В. Коваль.